

60. Taberg

På Tabergs topp är utsikten hänförande och vidsträckt. I flera sekler har malmbrytning pågått; man har hackat och sprängt. Men berget står fortfarande kvar och ger idag plats för skyddsvärda växter och hemvist åt en mångfald fridlysta fladdermöss.

Vidunderlig och himlahög reser sig berget mitt i samhället Taberg. Smålands Taberg består av kalcit, magnesit, koparkis, dolomit och flera serpentinmineraler. Men mest känd är Taberg för den ovanliga bergarten titanomagnetitolivinit. Mineralen finns bara på en plats till i världen, i östra Nordamerika. När Taberg bildades för 1 200 miljoner år sedan, var området geologiskt aktivt. Magma trängde upp i berggrunden och stelnade. Tidens tand nöter ner landskapet och det hårda berget Taberg står emot bättre än omgivande berggrund.

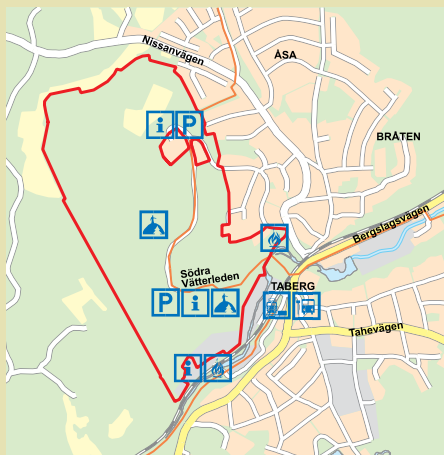
Taberg med omnejd är rikt på växter. På en kvadratkilometer har man hittat 540 olika arter kärleväxter och i

naturreservatet 300 mossor. Det är en av de artrikaste trakterna i Jönköpings kommun. Berggrunden ger en sär egen jordmån och är optimal för vissa växter t.ex. brunbräken, grönbräken och stickelfrö. De har sina närmaste växtplatser i fjällen, på västgötska platåberg och för brunbräken de centraleuropeiska bergen. På den bergiga marken vid gruvgården växer fältvädd, fältmalört, sötvedel och spenslig fettknopp.

På Tabergs västra topp finns en äng som Naturskyddsföreningen och hembygdsföreningen håller öppen. Ängen fagas, det vill säga räfsas, i april och slåttern görs i augusti. Alla är välkomna att delta.

Skymningens och gryningens jägare finns också vid berget och spanar av luftrummet med ultraljud. Taberg är helt enkelt en favoritplats för fladdermöss. De trivs i människans närhet och i kulturlandskapet med skogsbryn, byggnader, vatten och stora träd. Särskilt hålträd och andra prång har betydelse för fladdermöss som behöver en plats för dagvila.

Vintertid hittar fladdermössen skydd och avskildhet i gruvan. För att överleva går de in i en djup dvala och sänker sin kroppstemperatur. De "sover" fastnaglade i gruvgångarnas väggar och tak. Här övervintrar bl.a. nordisk fladdermus och den ovanliga fransfladdermusen.

VÄRT ATT VETA

Två vandringsleder går från gruvgården till toppen och där ligger Toppstugan med matservice och minigolfbana. Södra Vätterleden passerar Taberg och utmed ån går Tabergs-å-leden söderut till Månsarp och norrut till Jönköping. Taberg är Fladdermuscentrum och på gruvgården finns ett Fladdermuseum samt en naturskola och vindskydd. Sommartid kan man gå en guidad vandring i gruvan. Mer om järnhanteringen i Taberg och industriutvecklingen finns i Norrahammars bygde- och industrimuseum.

VÄGBESKRIVNING: Kör mot Taberg och Tabergs topp. Man kan också komma till berget från järnvägsstationen. Därifrån är det 400 m till gruvgården söderut eller gå över järnvägen 300 m norrut till Masugnspan där en vandringsled går upp till toppen.

PARKERING: Finns på Tabergs topp och på vägen upp ligger reservatets norra parkering. Man kan också ställa bilen vid stationen.

BUSS/TÅG: Till hållplatsen Tabergs centrum och de flesta tågen till Vaggeryd/Värnamo stannar i Taberg.

Ögonpyrola

Kulturhistoriskt har Taberg betydelse som Sveriges sydligaste bergslag och för industriutvecklingen i Jönköping. Från vikingatiden till 1900-talet har järn framställts i Tabergstrakten, en näring vid sidan om jordbruket. Gruvan lades ner på 1800-talet och sista masugnsmältan blåstes 1888.

Dock återupptogs brytningen vid andra världskriget. Denna gång mera effektivt. Under 15 år bröt man mer malm än vad som tidigare gjorts under 300 år. Taberg blev naturreservat 1985 och 64 ha av berget är skyddat. Det är förbjudet att bedriva gruvdrift i reservatet.

Vattenfladdermus

Grönbräken

Fladdermusinventering

Lieslätter